ನನ್ನ ಗೋಪಾಲ

ಕಾಣಿಕೆ ನಿನಗಿದು ತಮ್ಮನೆ ಕಿಟ್ಟು

ಬರೆದವ ನಾನಿನ್ನಣ್ಣನು ಪುಟ್ಟು

ಕುವೆಂಪು

ಉದಯರವಿ ಪ್ರಕಾಶನ
ವಾಣೀವಿಲಾಸಪುರಂ
ಮೈಸೂರು-೨

ಮೊದಲನೆಯ ಮುದ್ರಣ : ೧೯೩೦
ಉದಯರವಿಯಿಂದ ಮೊದಲನೆಯ ಮುದ್ರಣ : ೧೯೫೮
ಉದಯರವಿಯಿಂದ ಎರಡನೆಯ ಮುದ್ರಣ : ೧೯೭೧

* * * * * * * * * * * * * * * *

ಕೊಡುಗೆ :

ಶ್ರೀಮತಿ ವಸಂತ ★ ಪ್ರೊ॥ ಎಸ್. ಅನಂತನಾರಾಯಣ

ಗಂಗಾ ತರಂಗ

ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ
ಸರಸ್ವತೀಪುರಂ, ಮೈಸೂರು

* * * * * * * * * * * * * * * *

ಬೆಲೆ : ಒಂದು ರೂಪಾಯಿ

ಮುದ್ರಕರು :
ಉಷಾ ಪ್ರೆಸ್
ಚಂದ್ರಗುಪ್ತ ರಸ್ತೆ, ಮೈಸೂರು-೧

ನೋಟ ಒಂದು

ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಗುಡಿಸಲು. ಅದರ ಜಗಲಿಯ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಗೋಪಾಲನ ವಿಗ್ರಹವಿರುವ ದೇವರ ಗೂಡು. ಗೋಪಾಲನ ತಾಯಿ ಒಂದು ಚರಕದ ಮುಂದೆ ಕುಳಿತು ನೂಲುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಆಕೆ ಬಡ ಹೆಂಗಸು, ವಿಧವೆ.

ಬೆಳಗಿನ ಹೊತ್ತು

ಗೋಪಾಲನ ತಾಯಿ

(ವೇಣುಗೋಪಾಲನ ವಿಗ್ರಹವನ್ನು ನೋಡಿ ಕೈಮುಗಿದುಕೊಂಡು)

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ, ನನ್ನ ಮುದ್ದಿನ ಕಂದ, ಗೋಪಾಲ, ನಿನ್ನನ್ನೆ ನಂಬಿರುವೆ. ನೀನಲ್ಲದೆ ಇನ್ನಾರು ಗತಿಯೆನಗೆ? ನನಗೆ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಅರಿವಿಲ್ಲ, ವೇದಗಳ ತಿಳಿವಿಲ್ಲ. ಭಕ್ತಿಯೊಂದೇ ನನ್ನ ಬಲ. ಶ್ರೀಮಂತರು ಅರ್ಪಿಸುವ ಹಾಗೆ ನಿನಗೆ ಅರ್ಪಿಸಲು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಸಿರಿಯಿಲ್ಲ. ಭಕ್ತವತ್ಸಲ ನೀನು, ಗೋಪಾಲ; ಕರುಣೆಯಿಂದೆನ್ನ ಕಾಪಾಡು. ನನ್ನ ಮುದ್ದು ಮಗು ಗೋಪಾಲನಿಗೆ ಆಯುರಾರೋಗ್ಯ ಸಂಪತ್ತುಗಳು ಬರುವಂತೆ ಮಾಡು. ಅವನ ಸಲಹುವ ಭಾರ ನಿನ್ನ ಮೇಲೆಯೆ, ಕೃಷ್ಣಾ. ಇಗೋ ಭಕ್ತಿ ಸುರಿಯುವ ಕಂಬನಿಯ ಮಾಲೆಯನು ನೆಯ್ದು, ಎದೆಯ ಪೊಂದಳಿಗೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟು, ನಿನಗೆ ಅರ್ಪಿಸುವೆ; ಸ್ವೀಕರಿಸು, ಅನುಗ್ರಹಿಸು.

ಅಶರೀರವಾಣಿ

ಪತ್ರಂ ಪುಷ್ಪಂ ಫಲಂ ತೋಯಂ ಯೋ ಮೇ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಪ್ರಯಚ್ಛತಿ ।
ತದಹಂ ಭಕ್ತ್ಯುಪಹೃತಂ ಅಶ್ನಾಮಿ ಪ್ರಯತಾತ್ಮನಃ ॥

ತಾಯಿ

ಗೋಪಾಲ, ನೀನು ಕರುಣಾಸಾಗರ, ಅನಾಥರಕ್ಷಕ, ದೀನಬಂಧು. ಬಡವಳಾದ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ನಿನ್ನ ಕರುಣೆಯ ಮಳೆಯನ್ನು ಕರೆದೆ! ಇಗೋ ನಿನಗೆ ಶರಣು, ಶರಣು.

(ಅಡ್ಡಬಿದ್ದು)

ನನ್ನ ಗೋಪಾಲನೆಲ್ಲಿ? ಹಾಸಿಗೆಯಿಂದ ಇನ್ನೂ ಏಳಲಿಲ್ಲವೊ ಏನೊ?

(ಒಂದು ಮೂಲೆಯ ಕಡೆ ನೋಡಿ)

ಗೋಪಾಲ, ಬೆಳಗಾಯ್ತು, ಮೇಲೇಳು; ನೋಡಲ್ಲಿ, ಸೂರ್ಯ ನಾರಾಯಣನು ತನ್ನ ಚಿನ್ನದ ಕಿರಣಗಳಿಂದ ಬಾವಿಯ ಬಳಿಯ ತೆಂಗಿನ ಮರದ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ತೊಳಗುತ್ತಿದಾನೆ. ಕೇಳಲ್ಲಿ, ಹಕ್ಕಿಗಳು ಹಾಡುತ್ತ, ಹಾರಾಡಿ ಕರೆಯುತ್ತಿವೆ ನಿನ್ನ. ಹೂಗಳು ಅರಳಿ ಬನದಲ್ಲಿ ನಿನಗಾಗಿ ಕಾದುಕೊಂಡಿವೆ. ಎದ್ದೇಳು ಗೋಪಾಲ. ಶಾಲೆಗೆ ಹೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ಗುರುಗಳೇನೆಂದಾರು? ಏಳು ಗೋಪಾಲ, ನನ್ನ ಕಂದಾ.

ಗೋಪಾಲನು ಶುಚಿಯಾದ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಉಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಬುಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಹೂಗಳನ್ನು ಕೊಯ್ದು ಕೊಂಡು ಬೇಗ ಬರುತ್ತಾನೆ.

ಗೋಪಾಲ

ಕರೆದೆಯೇನಮ್ಮ?

ತಾಯಿ

ಹೌದು, ಮಗು. ಮಲಗಿದ್ದೆಯೆಂದು ಕರೆದೆ. ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದೆ?

ಗೋಪಾಲ

ಆಗಲೆ ಎದ್ದು ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ನಿನಗೆ ಗೋಪಾಲನ ಪೂಜೆಗೆ ಬೇಕಾದ ಹೂಗಳನ್ನು ಕೊಯ್ಯಲೆಂದು ಬನಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದೆ.

ತಾಯಿ

ಹೂ ಕೊಯ್ದೆಯೇನು?

ಗೋಪಾಲ

ಹೌದಮ್ಮ, ನೋಡಿಲ್ಲಿ !

(ಬುಟ್ಟಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತ)

ಬನದಲ್ಲಿ ಏನಮ್ಮ ಸೊಗಸು ! ಏನು ಆನಂದ ! ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಹೂವು, ಕೇದಗೆಯ ಹೂವು, ಸಂಪಿಗೆಯ ಹೂವು, ~~ಪರ್ವತಬಾಳೆಯ ಹೂವು,~~ ಗೋರಂಟಿಯ ಹೂವು ! ಏನಮ್ಮ, ಸಾವಿರಾರು ಮಳೆಬಿಲ್ಲುಗಳು ಸೇರಿ ಕುಣಿದಂತೆ ತೋರಿತ್ತು. ಆಮೇಲೆ ಹಕ್ಕಿಗಳ ಇಂಪಾದ ಗಾನ ! ತಂಗಾಳಿ ! ಸೂರ್ಯದೇವನ ಹೊಂಬೆಳಕು ! ಹಸರಾದ ಚಿಗುರು ಹುಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ ಕೋಟ್ಯಂತರ ಹಿಮಮಣಿಗಳು ಮಿರುಗುವ ಲೀಲೆ ! ಮನೆಗಿಂತ ಬನವೆ ಸೊಗಸಮ್ಮ, ನೀನೊಬ್ಬಳಲ್ಲಿದ್ದರೆ....

ತಾಯಿ

ಹೌದು, ಕಂದಾ ! ಅವುಗಳೆಲ್ಲ ನೋಡು, ಆ ಗೋಪಾಲನ ಲೀಲೆ !

ವಿಗ್ರಹವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಾಳೆ.

ಹೂಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಿಟ್ಟು ನೀನು ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗು. ಹೊತ್ತಾಗಿ ಹೋದರೆ ಗುರುಗಳು ನೊಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ನಿನಗಾಗಿ ಗಂಜಿ ಮಾಡಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ.

ಗೋಪಾಲ

ಆಗಲಮ್ಮ, ಹೋಗುತ್ತೇನೆ. ಅಮ್ಮ, ನಾನು ಬರುವಾಗ ಕಾಡು ದಾಟಿ ಬರಬೇಕು. ಬೈಗಿನ ಹೊತ್ತು ನನಗಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನೇ ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಹೆದರಿಕೆ. ಜೊತೆಗೆ ಯಾರಾದರೂ ಬೇಕಮ್ಮ. ನೆರೆಯೂರಿನಿಂದ ಬರುವ ಹುಡುಗರಿಗೆ ಜೊತೆಗೆ ಆಳುಗಳಿರುವರಮ್ಮ. ರಾಮು, ಕಿಟ್ಟು, ನಾಣಿ, ಮಾಧು ಇವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ ಆಳು. ನನಗೆ ಮಾತ್ರ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ.

ತಾಯಿ

ಮಗೂ, ಅವರೆಲ್ಲ ಶ್ರೀಮಂತರ ಮಕ್ಕಳು; ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಹಣ ವಿದೆ. ನಮಗೆಲ್ಲಿ ಬರಬೇಕು? ನೀನೇ ಬಲ್ಲೆ, ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಹಿಟ್ಟು ಸಿಕ್ಕುವುದೇ ಕಷ್ಟ. ನೂಲು ಮಾರಿ ಬಂದ ಮೂರು ಕಾಸಿನಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಸಂಸಾರವೆಲ್ಲ ಸಾಗಬೇಕು. ನೋಡು, ಆ ಗೋಪಾಲ ಕೊಡಬೇಕು, ನಾವು ಉಣಬೇಕು.

ಗೋಪಾಲ

ಅಮ್ಮಾ, ನನಗೊಂದು ಹೊಸ ಪಂಚೆ ಕೊಡುವೆನೆಂದು ಮೊನ್ನೆಯೇ ಹೇಳಿದ್ದೆ; ಇಂದು ಕೊಡುತ್ತೀಯಾ? ನನ್ನ ಗೆಳೆಯರೆ ಲ್ಲರೂ ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿ ಹಾಸ್ಯಮಾಡುತ್ತಾರಮ್ಮ. ಅವರೆಲ್ಲಾ ಬೆಲೆ ಯುಳ್ಳ ಬಟ್ಟೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಾರೆ.

ತಾಯಿ

ಕೊಡುತ್ತೇನೆ, ಕಂದ. ನಿನಗಾಗಿ ಹಗಲಿರುಳೂ ನೂತು ಅದನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಹೋಗು, ಗಂಜಿಯುಂಡು ಬಾ! ಕೊಡುತ್ತೇನೆ.

ಗೋಪಾಲನು ಹೂವಿನ ಬುಟ್ಟಿಯನ್ನು ಇಟ್ಟು ಹೋಗುತ್ತಾನೆ.

ಲಕ್ಷ್ಮೀಶ, ಇದುವರೆಗೆ ನಾನು ಬಡವಳೆಂದು ನನಗೆ ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ಇಂದು ನನ್ನ ಗೋಪಾಲನ ಬಯಕೆ ನನಗದನ್ನು ತಿಳಿಸಿತು. ಅಯ್ಯೋ! ಆ ಮಗುವಿಗೆ ಬಡತನದ ಬವಣೆಯೇಕೆ? ಇದುವರೆಗೆ ಅವನು ಕೇಳಿದ ವಸ್ತುವನ್ನೆಲ್ಲ ಕೊಟ್ಟು ಅವನಿಗೆ ಬಡತನದ ಸುದ್ದಿಯನ್ನೇ ತಿಳಿಸ ದಿದ್ದೆ.—ಇಂದು ಅವನ ಜೊತೆಗೆ ಯಾರನ್ನು ಕಳುಹಿಸಲಿ? ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಮುದ್ದು ಕಂದನಿಗೆ ಹೆದರಿಕೆಯಂತೆ, ಗೋಪಾಲ!

ಅಶರೀರವಾಣಿ

ಅನನ್ಯಾಶ್ಚಿಂತಯಂತೋ ಮಾಂ ಯೇ ಜನಾಃ ಪರ್ಯುಪಾಸತೇ ।
ತೇಷಾಂ ನಿತ್ಯಾಭಿಯುಕ್ತಾನಾಂ ಯೋಗಕ್ಷೇಮಂ ವಹಾಮ್ಯಹಂ ॥

ತಾಯಿ

ಆಗಲಿ, ಗೋಪಾಲ, ನಿನ್ನನ್ನೇ ನಂಬುವಂತೆ ಹೇಳಿ, ನನ್ನ ಗೋಪಾಲನನ್ನು ಕಳುಹಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಗೋಪಾಲನು ಬಗಲಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಚಾಪೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಕೈಯಲ್ಲಿ ಓಲೆ ಹಿಡಿದು, ಲೇಖನಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಸಿದ್ಧನಾಗಿ ಬರುತ್ತಾನೆ.

ಗೋಪಾಲ

ಅಮ್ಮ, ನಾನು ಶಾಲೆಗೆ ಹೊರಡುತ್ತೇನೆ.

ತಾಯಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ

ತಾಯಿ

ಹಣೆಗೆ ತಿಲಕವನ್ನಿಟ್ಟುಕೋ, ಕಂದ. ಆ ಕರಡಿಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಾ, ಇಲ್ಲಿ.

ಗೋಪಾಲನು ಕರಡಿಗೆ ತಂದುಕೊಡುತ್ತಾನೆ.

ತಾಯಿ ತಿಲಕವನ್ನಿಡುತ್ತಾಳೆ.

ಕಂದಾ, ಸುಖವಾಗಿ ಹೋಗಿ ಬಾ. ಗೋಪಾಲನು ನಿನ್ನ ಜೊತೆಗೆ ಇರಲಿ. ತೆಗೆದುಕೊ, ಈ ಪಂಚೆಯನ್ನು.

ಕೊಡುತ್ತಾಳೆ.

ನೀನು ಶಾಲೆಯಿಂದ ಬರುವಾಗ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಹೆದರಿಕೆಯಾದರೆ ಗೋಪಾಲನನ್ನು ಕೂಗು, ಬರುತ್ತಾನೆ.

ಗೋಪಾಲ

ಯಾರಮ್ಮ ಅವನು ?

ತಾಯಿ

ನಿನ್ನಣ್ಣ, ನನ್ನ ಹಿರಿಯ ಮಗ. ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಅವನು ಯಾವಾಗಲೂ ದನ ಕಾಯುತ್ತಾ ಇರುತ್ತಾನೆ. ನೀನು ಕರೆದರೆ ಬಂದು ನಿನ್ನನ್ನು ಕಾಡುದಾಟಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಗೋಪಾಲ

ಅಮ್ಮ, ಅವನಿಗೆ ನನ್ನ ಗುರುತಿದೆಯೆ ?

ತಾಯಿ

ಹೌದು, ಅವನಿಗೆ ಎಲ್ಲರ ಗುರುತೂ ಇರುತ್ತದೆ. ನೀನು ಹೆದರಬೇಡ, ಹೋಗು. ನೀನು ಕರೆದರೆ ಬಂದೇ ಬರುತ್ತಾನೆ.

ಗೋಪಾಲನು ಹೋಗುತ್ತಾನೆ.

ನನ್ನ ಭಕ್ತಿಗೆ ಬಲವಿಲ್ಲೆಂದು ಕೋಪಮಾಡಬೇಡ, ಗೋಪಾಲ.

ವಿಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪುನಃ ಅಡ್ಡಬೀಳುತ್ತಾಳೆ.

ನೋಟ ಎರಡು

ಒಂದು ಕಾಡು. ಸಂಜೆಯ ಸಮಯ. ಗೋಪಾಲನು ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಬರುತ್ತಾನೆ. ತನ್ನ ಕೈಲಿದ್ದ ಚಾಪೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಕೆಳಗಿಟ್ಟು ಹೂಗಳನ್ನು ಆಯುತ್ತಾನೆ.

ಗೋಪಾಲ

ಈ ಮರದಲ್ಲಿ ಏನು ಹೂವಿನ ಗೊಂಚಲು ! ಭಾರ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ತಲೆ ಬಾಗುತ್ತಿದೆ, ಮರ. ಈ ನೇರಿಲ ಹಣ್ಣು ಎಷ್ಟು ಕಪ್ಪಾಗಿವೆ !

ಆಯ್ದು ತಿನ್ನುತ್ತಾನೆ.

ಆಗಲೇ ಬೈಗಾಯ್ತು. ಏನು ಸೂರ್ಯನಪ್ಪ ! ನಾನು ಮನೆಗೆ ಹೋಗುವ ವರೆಗಾದರೂ ಮುಳುಗದೇ ಕಾದರೆ ! ಈ ಕಪ್ಪಿನಲ್ಲಿ ನನಗೊಬ್ಬನಿಗೇ ಹೆದರಿಕೆ. ಓಹೋ ಮರೆತಿದ್ದೆ, ಅಮ್ಮ ಹೇಳಿದ್ದು. ನನ್ನಣ್ಣ ಗೋಪಾಲ ಇಲ್ಲಿಯೇ ದನಕಾಯುತ್ತಿರುವನಂತೆ. (ಅವನನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ.) " ಗೋಪಾಲಣ್ಣಾ, ಗೋಪಾಲಣ್ಣಾ ! " ಇದೇಕೆ, ಉತ್ತರವೇ ಇಲ್ಲ ! ದನಗಳನ್ನು ಕಾಯುತ್ತಾ ಇನ್ನೆಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದನೋ ಏನೊ ? ಆದರೆ ಅಮ್ಮ ಹೇಳಿದ್ದಾಳೆ, ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇರುತ್ತಾನೆಂತ. ಅಮ್ಮನ ಮಾತು ಸುಳ್ಳಾಗಲಾರದು ! ಮತ್ತೆ ಕರೆದು ನೋಡುತ್ತೇನೆ ; ಅಣ್ಣಾ, ಅಣ್ಣಾ ! ಏ ಅಣ್ಣಾ ! ನನಗೆ ಹೆದರಿಕೆ, ಅಣ್ಣಾ. ಕತ್ತಲಾಗುತ್ತಿದೆ, ಎಲ್ಲಿದ್ದೀಯಣ್ಣಾ, ಏ ಗೋಪಾಲಣ್ಣಾ ! "

ಬನದ ಗೋಪಾಲ

(ತೆರೆಯೊಳಗಿಂದಲೆ)

ಏನೋ, ಗೋಪಾಲ ?

ಗೋಪಾಲ

ಎಲ್ಲಿದ್ದೀಯಾ ? ಹೆದರಿಕೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ ನನಗೆ. ಅಮ್ಮ ಹೇಳಿದಳು, ಹೆದರಿಕೆಯಾದರೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಕರೆ ಅಂತ.

ಬನದ ಗೋಪಾಲ

ಹೆದರಬೇಡ, ನಾನಿಲ್ಲಿಯೆ ಇದ್ದೇನೆ. ಧೈರ್ಯವಾಗಿ ಹೋಗು ಮನೆಗೆ.

ಗೋಪಾಲ

ಎಲ್ಲಿದ್ದೀಯೆ, ಬಾ'ಣ್ಣಾ—

ಬನದ ಗೋಪಾಲ

ತುಂಬಾ ಕೆಲಸದ ಮೇಲಿದ್ದೇನೆ ಕಣೋ. ಈಗ ಬರುವುದಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ನೀನು ಹೋಗು.

ಗೋಪಾಲ

ನೀನೂ ಮನೆಗೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲವೆ—ಅಮ್ಮನ್ನ ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ? ಕತ್ತಲಲ್ಲಿ ಕಾಡಿನ ನಡುವೆ ಏಕಿರುವೆ ?

ಬನದ ಗೋಪಾಲ

ನಾನು ಆಮೇಲೆ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಬರುತ್ತೇನೆ, ಅಮ್ಮನಿಗೆ ಹೇಳು. ಅಮ್ಮ ನಿನಗಾಗಿ ಕಾದಿದಾಳೆ ; ಬೇಗ ಹೋಗಪ್ಪ.

ಗೋಪಾಲನು ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಬನದ ಗೋಪಾಲನು ಕಾಡಿನಿಂದ ಈಚೆಗೆ ಬರುತ್ತಾನೆ. ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಸಣ್ಣದೊಂದು ಕಿರೀಟ, ನವಿಲುಗರಿ ; ಕೈಲೊಂದು ಕೊಳಲು. ಗೋಪಾಲನು ಹೋಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನೆ ನಗುತ್ತಾ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ನೋಡುತ್ತಾನೆ. ಬಳಿಕ ಕೊಳಲೂದಿ ಹಾಡುತ್ತಾನೆ.

ಧನ್ಯಾಸಿ ಆದಿತಾಳ

ತಿಳಿವಳಿಕೆಗೆ ನಾ ಸಿಲುಕೇ ಮನುಜಾ
ಒಲುಮೆಗೆ ಸೆರೆಯಾಗುವೆನು ॥ ಪ ॥

ತಪಸಿಗಳೆನ್ನನು ಜ್ಞಾನದಿ ಮುಟ್ಟಲು
ಯುಗಯುಗಗಳು ಬಲು ಬಳಲುವರು
ಯೋಗಿಗಳೆನ್ನನು ಜನುಮ ಜನುಮದಲಿ
ಹೊಂದಲು ಸಾಧನೆ ಮಾಡುವರು

ಕಡಲಿನ ಬಿತ್ತರ ಸಾಲದು ಪವಡಿಸೆ
ಭಕ್ತಿಯ ಕಂಬನಿ ಮನೆ ಎನಗೆ
ಹಿಮಗಿರಿ ಎತ್ತರ ಸಾಲದು ನಾನಿರೆ
ಭಕ್ತನ ಹೃದಯವು ಸಾಕೆನಗೆ

ಬೃಂದಾವನದಾ ಗೋಪಿಯರರಿತರೆ
ವೇದಗಳಾಡುವ ಸತ್ಯವನು ?
ಹಾಲನು ಮಾರುವ ಹೆಣ್ಣುಗಳೊಲ್ಮೆಯೆ
ಮೀರದೆ ಯೋಗಿಯ ಸಾಧನೆಯ ?

ನೋಟ ಮೂರು

ಕತ್ತಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಗುಡಿಸಿಲಿನ ಹೊಸಲ ಬಳಿ ಗೋಪಾಲನ ತಾಯಿ ಮಗನು ಬರುವ ಹಾದಿಯನ್ನೆ ನೋಡುತ್ತಾ ಕುಳಿತಿದ್ದಾಳೆ. ಕೈಯ್ಯಲ್ಲಿ ಜಪಮಾಲೆ ಇದೆ.

ತಾಯಿ

ಸೂರ್ಯನೂ ಮುಳುಗಿದನು. ಹಕ್ಕಿಗಳೂ ಗೂಡಿಗೆ ಹೋದುವು. ದನಗಳೆಲ್ಲಾ ಕೊಟ್ಟಿಗೆಗೆ ಬಂದುವು. ತಾರೆಗಳೂ ಒಂದೊಂದಾಗಿ ಮೂಡುತ್ತಿವೆ. ಕತ್ತಲೂ ಹಬ್ಬುತ್ತಿದೆ. ಗೋಪಾಲನೇಕೆ ಇನ್ನೂ ಬರಲಿಲ್ಲ? ಸುಮ್ಮನೆ ಕಾಲ ಕಳೆಯುವವನಲ್ಲ. ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಬರಬೇಕು. ಎಷ್ಟು ಭಯ ಪಡುವನೋ ಏನೋ? ಪರಮಾತ್ಮ, ಅವನ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಭಾರ ನಿನ್ನದೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ.

ಗೋಪಾಲನು ಬೇಗಬೇಗನೆ ಬರುತ್ತಾನೆ.

ಮಗು, ಗೋಪಾಲ, ಬಂದೆಯಾ, ಬಂದೆಯಾ! ಬಾ, ಕುಳಿತುಕೋ. ಇದೇಕೆ ಇಷ್ಟು ತಡಮಾಡಿ ಬಂದೆ. ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಬರುವಾಗ ಹೆದರಿಕೊಂಡೆಯೋ ಏನು?

ಗೋಪಾಲ

ನನ್ನಣ್ಣ ಅಲ್ಲಿರುವಾಗ ಹೆದರಿಕೆ ಎಂದರೇನಮ್ಮ? ಅವನೊಡನೆ ಮಾತಾಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಹೊತ್ತಾಯಿತು. ನೀನು ಹೇಳಿದಂತೆಯೆ, ನನಗೆ ಹೆದರಿಕೆಯಾಗಲು "ಗೋಪಾಲಣ್ಣಾ" ಎಂದು ಕೂಗಿದೆ. ಅವನು 'ಓ' ಎಂದ. ಆಮೇಲೆ ಬಹಳ ಮಾತಾಡಿದೆವು.

ತಾಯಿ

(ಕಂಬನಿ ತುಂಬಿದ ಕಂಗಳನ್ನು ಒರೆಸುತ್ತಾ ಮುದ್ದಿಸುತ್ತಾ)

ಪುಣ್ಯವಂತನು ನೀನು, ಮಗನೆ. ನಿನ್ನನ್ನು ಹೆತ್ತವಳು ನಾನೂ ಧನ್ಯಳಾದೆ. ನನ್ನ ಬಡತನವಿಂದು ಮರೆಯಾಯ್ತು. ನನ್ನ ವೈಧವ್ಯ

ವಿಂದು ಅಳಿದುಹೋಯ್ತು. ಇನ್ನೆನ್ನ ಭಾಗ್ಯಕ್ಕೆ ಎಣೆಯಿಲ್ಲ. ಕಂದಾ ನಿನ್ನಣ್ಣ ಗೋಪಾಲನನ್ನು ಕಂಡೆಯಾ ? ಅವನು ಹೇಗಿದ್ದ ?

ಗೋಪಾಲ

ಇಲ್ಲಮ್ಮ, ಅವನಿಗೆ ತುಂಬಾ ಕೆಲಸವಂತೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇಂದು ಹೊರಗೆ ಬರಲಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿದ. ನಾನೂ ಮನೆಗೆ ಬಾರೆಂದು ಅವನನ್ನು ಕರೆದೆ; ಆಮೇಲೆ ಬರುತ್ತೇನೆ, ಅಮ್ಮನಿಗೆ ಹೇಳು ಅಂತ ಹೇಳಿದ. ಅದಕ್ಕೇ ನಾನು ಒಬ್ಬನೆ ಬಂದೆ.

ತಾಯಿ

ಕಂದಾ, ನಾಳೆ ನೀನು ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗುವಾಗ ಅವನನ್ನು ಕರೆದು ಹೊರಗೆ ಬರುವಂತೆ ಹೇಳು. ಅವನಿಗೆ ತಿನ್ನುವುದಕ್ಕೇನಾದರೂ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ, ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಕೊಡು.

ಗೋಪಾಲ

ಆ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ, ಈ ಕತ್ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಅವನೊಬ್ಬನೇ ಹೇಗಿರುತ್ತಾನಮ್ಮ ? ಅವನಿಗೆ ಹೆದರಿಕೆ ಇಲ್ಲವೆ ?

ತಾಯಿ

ಮಗು, ಅವನು ಸರ್ವಗೋಪಾಲಕನು. ಅವನಿಗೇತರ ಭೀತಿ ?

ಗೋಪಾಲ

ಅಮ್ಮ, ನನ್ನ ಗೋಪಾಲನ ಪೂಜೆಗೆ ಇದೋ ಹೂಗಳನ್ನು ತಂದಿದ್ದೇನೆ. ಅವನಿಗೆ ತಿನ್ನುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನೂ ಆಯ್ದುಕೊಂಡು ಬಂದಿರುತ್ತೇನೆ.

ತಾಯಿ

ಅವನ್ನು ವೇಣುಗೋಪಾಲನ ಮುಂದಿಟ್ಟು ಅಡ್ಡಬೀಳು.

ಗೋಪಾಲನು ಹೂಗಳನ್ನೂ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನೂ ಇಟ್ಟು ಅಡ್ಡ ಬೀಳುತ್ತಾನೆ. ಪುನಃ ಚಕಿತನಾಗಿ ಏಳುತ್ತಾನೆ.

ಗೋಪಾಲ

ಅಮ್ಮ, ನನ್ನಣ್ಣ ಬಂದ ! ಬಂದಾ ! ನೋಡಿಲ್ಲಿ !

ತಾಯಿ

ಎಲ್ಲಿ ಮಗೂ ?

ಗೋಪಾಲ

ಓಡಿಬಂದು ಆ ಗೊಂಬೆ ಒಳಗಡೆ ಸೇರಿಬಿಟ್ಟ !

ತಾಯಿ ಅಡ್ಡಬೀಳುತ್ತಾಳೆ.

3

ನೋಟ ನಾಲ್ಕು

ಕಾಡು. ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗುವ ಗೋಪಾಲನು ಬರುತ್ತಾನೆ. ಸುತ್ತಲೂ ನೋಡುತ್ತಾನೆ.

ಗೋಪಾಲ

ಅಣ್ಣಾ, ಅಣ್ಣಾ !

ಕೋಗಿಲೆ ಕೂಗುತ್ತದೆ.

ನಿನ್ನನ್ನಲ್ಲ ನಾನು ಕೂಗಿದ್ದು. ಅಣ್ಣನ್ನ. ಸುಮ್ಮನೆ ಅಣಕಿಸಬೇಡ. ಅಣ್ಣಾ, ಅಣ್ಣಾ !

ಅಳಿಲು ಕೂಗುತ್ತದೆ.

ಈ ಅಳಿಲೇನು ಸುಮ್ಮನೆ ಕಿರಿಚುತ್ತದೆ. ಅಣ್ಣಾ ಎಂದರೆ ನೀನೇ ಏನು ? ಅಣ್ಣಾ !

ಬನದ ಗೋಪಾಲ

ಏನು ಗೋಪಾಲ ?

ಗೋಪಾಲ

ಹೊರಗೆ ಬಾರಣ್ಣ, ಅಮ್ಮ ಹೇಳಿದ್ದಾಳೆ.

ಬನದ ಗೋಪಾಲ

ನನಗೆ ತುಂಬಾ ಕೆಲಸವಿದೆ. ನೀನು ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗಿ ಬಾ.

ಗೋಪಾಲ

ಅದಾಗದು, ನೀನು ಬರಲೇಬೇಕು. ದಿನವೂ ಕೆಲಸವಿದೆ, ಕೆಲಸವಿದೆ ಎನ್ನುವೆ ! ಏನು ಕೆಲಸ ? ನೀನು ಹೊರಗೆ ಬಂದ ಹೊರತು ನಾನು ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಬನದ ಗೋಪಾಲ ✓

ಹಾಗೆಲ್ಲ ಹಟಮಾಡಬಾರದು, ತಮ್ಮಾ. ನಾನು ಬಂದರೆ ದನಗಳೆಲ್ಲ ಚೆದರಿ ಓಡಿಹೋಗುತ್ತವೆ. ನೀನು ಹೋಗು.

ಗೋಪಾಲ

ನಾನೊಲ್ಲೆ. ಅಮ್ಮ ತಿಂಡಿ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದಾಳೆ. ನಿನಗದನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು. ಕೊಡದೆ ಇದ್ದರೆ ಬೈಯುತ್ತಾಳೆ. ನೀನು ಬಂದಹೊರತು ನಾನು ಬೇರೆ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಶಾಲೆಗೆ ಹೊತ್ತಾದರಾಗಲಿ ಗುರುಗಳಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

ಬನದ ಗೋಪಾಲ ✓

ಸಾಕಪ್ಪ ನಿನ್ನ ಕಾಟ. ಹೇಳಿದ ಮಾತು ಕೇಳುವುದಿಲ್ಲ.

ಬನದಿಂದ ಹೊರಟು ಬರುತ್ತಾನೆ. ಹಿಂದೆ ಇದ್ದಂತೆಯೆ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಸಣ್ಣ ಮುಕುಟ, ನವಿಲುಗರಿ; ಕೈಲೊಂದು ಕೊಳಲು. ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಹಾರ ಮತ್ತು ನೊಸಲಲ್ಲಿ ಗಂಧ.

ಏನು ಬೇಕಪ್ಪ, ಹೇಳೀಗ.

ಗೋಪಾಲ

ಓಡಿಹೋಗಿ ಅವನನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ನಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡುತ್ತಾನೆ.

ಅಣ್ಣಾ, ನಿನಗೆ ಈ ಹಾರ ಯಾರು ಕೊಟ್ಟರು?

ಬನದ ಗೋಪಾಲ

ನನ್ನಮ್ಮ ಕೊಟ್ಟದ್ದು, ಏಕೆ?

ಗೋಪಾಲ

ಇದೇ ಹಾರವನ್ನು ನಮ್ಮಮ್ಮ ವೇಣುಗೋಪಾಲನ ಕೊರಳಿಗೆ ಹಾಕಿದ್ದಳು. ಅಣ್ಣಾ, ಈ ನವಿಲುಗರಿ ಎಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿತು ನಿನಗೆ?

ಬನದ ಗೋಪಾಲ

ಬನದಲ್ಲಿ ಇವುಗಳಿಗೇನು ಬರಗಾಲ, ಬೇಕಾದಷ್ಟಿವೆ.

ಗೋಪಾಲ

ನನಗೂ ಒಂದು ಕೊಡುತ್ತೀಯೇನಣ್ಣ. ಆ ಬಣ್ಣದ ಕಣ್ಣು ಎಷ್ಟು ಚೆಲುವಾಗಿದೆ!

ಬನದ ಗೋಪಾಲ ✓

ನಿನಗೇಕೆ, ತಮ್ಮಾ? ಇವುಗಳೆಲ್ಲಾ ಬನದಲ್ಲಿರುವವರಿಗಲ್ಲದೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವವರಿಗಲ್ಲ.

ಗೋಪಾಲ

ನಾನೂ ಬನದಲ್ಲಿರುತ್ತೇನೆ, ನಿನ್ನೊಡನೆ.

ಬನದ ಗೋಪಾಲ ✓

ಸರಿ, ಸರಿ, ನಿನ್ನ ಮಾತು ಕೇಳಿದರೆ! ಆಮೇಲೆ ಅಮ್ಮ ಸುಮ್ಮನೆ ಬಿಟ್ಟಾಳೆ, ನನ್ನ?

ಗೋಪಾಲ

ಹಾಗಾದರೆ ನೀನೂ ಬಾ ಮನೆಗೆ.

ಬನದ ಗೋಪಾಲ

ಆಮೇಲೆ ಇಲ್ಲಿ ದನಕಾಯುವವರಾರು? ನೀನು ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗಿ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಬರುವಾಗ ಧೈರ್ಯ ಹೇಳುವವರಾರು? ಅದೆಲ್ಲಾ ಆಗದ ಹೋಗದ ಮಾತು. ಸುಮ್ಮನಿರಪ್ಪ. ಕಾಟ ಕೊಡಬೇಡ. ಅಣ್ಣನ ಮಾತು ಕೇಳಬೇಕು.

ಗೋಪಾಲ

ಅಮ್ಮ ನಿನಗೋಸ್ಕರ ಈ ತಿಂಡಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾಳೆ, ತೆಗೆದುಕೊ.
ಕೊಡುತ್ತಾನೆ.

ಬನದ ಗೋಪಾಲ

ಇದರ ಹೆಸರೇನು, ಗೋಪಾಲ ?

ಗೋಪಾಲ

ಅಯ್ಯೋ !—ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವೆ ? ಅವಲಕ್ಕಿ ಮೊಸರು.

ಬನದ ಗೋಪಾಲ

(ನಗುತ್ತ)

ನನಗೆ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಹಣ್ಣು ಹಂಪಲು ತಿನ್ನುವುದೇ ವಾಡಿಕೆ.

ಗೋಪಾಲ

ಅಣ್ಣಾ, ನಿನಗೆ ಕೊಳಲೂದುವುದಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆಯೆ ? ನಾನೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಆಲಿಸಬೇಕು. ಊದು ನೋಡೋಣ.

ಬನದ ಗೋಪಾಲ

ನಿನಗೆ ಶಾಲೆಗೆ ಹೊತ್ತಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆ ?

ಗೋಪಾಲ

ಹೊತ್ತಾದರಾಯಿತು. ಓಡಿಹೋಗುತ್ತೇನೆ. ಊದು.

ಬನದ ಗೋಪಾಲನು ಊದುತ್ತಾನೆ. ಗೋಪಾಲನು ಮೈ ಮರೆತು ಮಗ್ನನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಬನದ ಗೋಪಾಲನು ಊದು ವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತಾನೆ.

ಬನದ ಗೋಪಾಲ

ಗೋಪಾಲ !

ಮಾತಿಲ್ಲ.

ಗೋಪಾಲ !

ಮೈಮುಟ್ಟುತ್ತಾನೆ.

ಗೋಪಾಲ

(ಬೆಚ್ಚಿಬಿದ್ದು, ಬಿಸುಸುಯ್ದು)

ಅಣ್ಣಾ, ನಾನೀಗ ಎಲ್ಲಿದ್ದೇನೆ ?

ಬನದ ಗೋಪಾಲ

ಅದೇಕೆ ಹೀಗೆ ಕೇಳುವೆ ? ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ.

ಗೋಪಾಲ

ಹರಿಯುವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ನಿಂತು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದ ಆ ನದಿಯೆಲ್ಲಿ ? ಕುಣಿದಾಡಿದ ಆ ಕಲ್ಮರಗಳೆಲ್ಲಿ ? ಕಿವಿಯೆತ್ತಿ ಆಲಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಜಿಂಕೆಗಳೆಲ್ಲಿ ? ಕಲ್ಲಿನಂತೆ ನಿಂತಿದ್ದ ಆ ತುರುವೃಂದವೆಲ್ಲಿ ?

ಬನದ ಗೋಪಾಲ

ಇದೇನು ಹೀಗೆನ್ನುವೆ ? ನಾನೇನೂ ಕಾಣೆನಲ್ಲಾ !

ಗೋಪಾಲ

ಇಲ್ಲ, ನಾನು ಕಂಡೆ. ಯಾವುದೋ ಬೇರೊಂದು ಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನೋಡಿದೆ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಬರುವುದಕ್ಕೆ ನನಗೆ ಮನಸ್ಸೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ನೀನೇ ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಬಂದೆ.

ಬನದ ಗೋಪಾಲ

ನನಗೊಂದೂ ಅರ್ಥವಾಗುವುದಿಲ್ಲವಪ್ಪ ನಿನ್ನ ಮಾತು.

ಗೋಪಾಲ

ಅಣ್ಣಾ, ಯಾವಾಗಲೂ ನೀನು ಹಾಡುವುದು, ನಾನು ಕೇಳುವುದು ! ಹೀಗಿದ್ದರೆಷ್ಟು ಚೆನ್ನಾಗಿತ್ತು !

ಬನದ ಗೋಪಾಲ

ಆಮೇಲೆ ನಾನು ದನಕಾಯುವುದೆಲ್ಲಿ ! ನೀನು ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗುವುದೆಲ್ಲಿ ? ಮುಂದೆ ಗತಿ ? ನಿನಗೆ ಶಾಲೆಗೆ ಹೊತ್ತಾಯ್ತು, ಬೇಗ ಹೋಗು.

ಗೋಪಾಲ

ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿರುವುದಕ್ಕೆ ನನಗೆ ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲ. ನೀನೂ ಬಾ ನನ್ನ ಜೊತೆಗೆ. ಇಬ್ಬರೂ ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗೋಣ. ಗುರುಗಳಿಗೆ ನಾನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

ಬನದ ಗೋಪಾಲ

ದನಕಾಯುವ ನನಗೆ ಓದುವುದು ಬರೆಯುವುದು ಇವೆಲ್ಲಾ ಏಕೆ ?

ಗೋಪಾಲ

ಹಾಗಲ್ಲ, ವೇದಗಳನ್ನು ಕಲಿಸುತ್ತಾರೆ, ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಬೋಧಿಸುತ್ತಾರೆ, ವ್ಯಾಕರಣ ಹೇಳಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ.

ಬನದ ಗೋಪಾಲ

ಅವೆಲ್ಲಾ ನನಗೆ ಬೇಡಪ್ಪ. ನಿನ್ನ ವೇದವೂ ಬೇಡ, ಶಾಸ್ತ್ರವೂ ಬೇಡ. ಅವಲಕ್ಕಿ ಮೊಸರು ಸಿಕ್ಕಿದರೆ ಅಷ್ಟೇ ಸಾಕು. ಹೊತ್ತಾಯ್ತು, ನೀನಿನ್ನು ನಡೆ. ಅಗೋ ನೋಡು, ದನಗಳು 'ಅಂಬಾ' ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಲಿವೆ. ನಾನಿನ್ನು ಹೋಗುತ್ತೇನೆ.

ಓಡುತ್ತಾನೆ.

ಗೋಪಾಲ

ನಾನೇಕೆ ಓದುವುದು ? ನನ್ನಣ್ಣನಂತೆಯೆ ಇದ್ದರೆ ಸಾಲದೆ ? ಆದರೆ ಅಮ್ಮ ಓದಲೇಬೇಕು ಅಂತ ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ.

ಮೆಲ್ಲಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ.

ನೋಟ ಐದು

ಹಳ್ಳಿಯ ಮಠ. ನಾರಾಯಣ, ರಾಮಚಂದ್ರ, ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ಮಾಧವ ಇವರೆಲ್ಲ ಮಾತಾಡುತ್ತಾ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಚಾಪೆಗಳಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿದ್ದಾರೆ.

ಮಾಧವ

ನಾಣೀ, ಈ ದಿನ ಪಾಠ ಗಟ್ಟಿ ಮಾಡಿದ್ದೀಯಾ ?

ನಾರಾಯಣ

ಇಲ್ಲ ಕಣೋ, ಎಷ್ಟು ಓದಿದರೂ ತಲೆಗೆ ಅಂಟುವುದೇ ಇಲ್ಲ.

ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ

ದೇವರು ಅಮರ ಬರೆದವನನ್ನು ಏಕೆ ಹುಟ್ಟಿಸಿದನೊ !

ರಾಮಚಂದ್ರ

ಹಾಗೆನ್ನಬೇಡ. ನಿನ್ನ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಮೆದುಳನ್ನಿಡದೆ ಬೂದಿಯನ್ನೇಕೆ ತುಂಬಿದನೋ ಅನ್ನು.

ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ

ಓಹೋ ! ಗುರುಗಳು ಇವನನ್ನು ಹೊಗಳಿದರೆಂದು ಆಗಲೇ ಇವನಿಗೆ ಜಂಭ. ಬಿಡೋ ಸಾಕು, ನಿನ್ನಂತೆ ಹಗಲಿರುಳೂ ಓದಿದರೆ ನಾವೂ ಬಾಯಿಪಾಠ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ.

ಮಾಧವ

ಇದೇಕೆ ಗೋಪಾಲ ಇನ್ನೂ ಬಂದಿಲ್ಲ ?

ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ

ಬಹು ದೂರದಿಂದ ಬರಬೇಕು. ಅದರಿಂದ ತಡವಾಯಿತೊ ಏನೊ ? ಪಾಪ ! ಅವನಮ್ಮ ಬಹಳ ಬಡವಳು. ಅವನಿಗೆ ತಂದೆ ಇಲ್ಲ. ಅವನ ಜೀವನವೆ ಕಷ್ಟ.

ನಾರಾಯಣ

ಗೋಪಾಲ ಬಲು ಒಳ್ಳೆಯವನು. ಎಷ್ಟು ನಯ! ಏನು ನಡತೆ

ಮಾಧವ

ಅದರಿಂದಲೇ ಗುರುಗಳಿಗೆ ಅವನಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟು ಪ್ರೀತಿ.

ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ

ಅವನ ತಾಯಿ ಮಹಾಭಕ್ತಳಂತೆ. ವೇಣುಗೋಪಾಲನಲ್ಲಿ ಆಕೆಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರೀತಿಯಂತೆ. ಅವನು ಆಕೆಗೆ ಬೇಕಾದುದನ್ನೆಲ್ಲಾ ತಂದು ಕೊಡುತ್ತಾನೆಂದೂ ಕೆಲವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಮಾಧವ

ಎಲೋ, ಗುರುಗಳು ಬಂದರೊ! ಸದ್ದು ಮಾಡಬೇಡಿ.

ಗುರುಗಳ ಪ್ರವೇಶ. ಎಲ್ಲರೂ ವಿನಯದಿಂದ ಕೈಮುಗಿದು ನಿಲ್ಲುತ್ತಾರೆ. ಗುರುಗಳು ಬಂದು ಚಾಪೆಯಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಸುತ್ತಲೂ ನೋಡಿ,

ಗುರು

ಗೋಪಾಲನೆಲ್ಲಿ?

ರಾಮಚಂದ್ರ

ಅವನಿನ್ನೂ ಬಂದಿಲ್ಲ, ಗುರುಗಳೆ.

ಗುರು

ಏಕೆ? ಸ್ವಸ್ಥವಾಗಿದ್ದಾನೆಯಷ್ಟೆ?

ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ

ನಿನ್ನೆ ಎಲ್ಲಾ ಆರೋಗ್ಯವಾಗಿದ್ದ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಏನು ತೊಂದರೆಯೊ ಏನೊ? ಅದೂ ಅಲ್ಲದೆ ಬಹುದೂರದಿಂದ ಬರಬೇಕು.

ಗುರು

ಪಾಪ !

ಗೋಪಾಲನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ಗುರುಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಒಡನಾಡಿಗಳೊಡನೆ ಚಾಪೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತು ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

ಗೋಪಾಲ, ಸೌಖ್ಯವಾಗಿದ್ದೀಯಾ ?

ಗೋಪಾಲ

ಹೌದು, ಗುರುಗಳೆ—ತಮ್ಮ ಕೃಪೆ.

ಗುರು

ಮತ್ತೇಕೆ ಇಷ್ಟು ಹೊತ್ತಾಯ್ತು? ನಿನ್ನ ತಾಯಿ ಸುಖವಾಗಿ ಇರುವರಷ್ಟೆ ?

ಗೋಪಾಲ

ತಾಯಿ ಸುಖವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ನಾನು ಬರುವಾಗ ಬನದಲ್ಲಿ ನನ್ನಣ್ಣನೊಡನೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಹೊತ್ತಾಯಿತು.

ಗುರು

ನಿನಗೊಬ್ಬ ಅಣ್ಣನಿರುವನೆ ? ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಗೋಪಾಲ

ಹೌದು, ಗುರುಗಳೆ.

ಗುರು

ಅವನ ಹೆಸರೇನು ?

ಗೋಪಾಲ

ಅವನ ಹೆಸರೂ ಗೋಪಾಲ ಅಂತ.

ಗುರು

ಅವನೇಕೆ ಶಾಲೆಗೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ ? ಅವನ ಕೆಲಸವೇನು ?

ಗೋಪಾಲ

ಅವನಿಗೆ ದನ ಕಾಯುವುದೇ ಕೆಲಸ.

ಗುರು

ಹಾಗಾದರೆ ಅವನಿಂದ ನಿಮ್ಮಮ್ಮನಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಹಾಯವಾಗುತ್ತದೆ ?

ಗೋಪಾಲ

ಹೌದು, ಗುರುಗಳೆ, ಬಹಳ ಸಹಾಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಗುರು

ಆಗಲಿ ಮಗು, ಅವನು ಸುಖವಾಗಿ ಬಾಳಲಿ. ನೀನೂ ಹಾಗೆಯೆ ನಿನ್ನ ತಾಯಿಗೆ ನೆರವಾಗಬೇಕು. ಮಕ್ಕಳು ದೇವರ ರಾಜ್ಯದ ಪ್ರಜೆಗಳು ; ಹಾಗೆಯೆ ತಾಯಿ ದೇವರಿಗೆ ಸಮಾನ. ಈ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ದೇವರ ಪ್ರೀತಿಯ ಮಹತ್ತು ತಾಯಿಯಾಗಿ ಮೈದೋರಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೆ ತಾಯಿ ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ ತನ್ನ ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನೂ ಮರೆತು ಅವರ ಯೋಗಕ್ಷೇಮವನ್ನೆ ಸದಾ ತನ್ನ ಹೃದಯಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಮಾಡಿ ಪೂಜಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಮಕ್ಕಳೆಂದರೆ ತಾಯಿಗೆ ಜೀವ ; ಮಕ್ಕಳೇ ಅವಳ ಬಾಳಿಗೆ ಬಾಳು. ತಾಯಿಯ ಪ್ರೇಮದ ಶಕ್ತಿಯಿಂದಲೇ ಸೃಷ್ಟಿಚಕ್ರ ನಿಲ್ಲದೆ ತಿರುಗುತ್ತದೆ. ಜಗತ್ತಿನ ಆನಂದಕ್ಕೆ ತಾಯಿಯ ಪ್ರೇಮವೇ ಆಧಾರ. ತಾಯಿಯ ವಾತ್ಸಲ್ಯವನ್ನು ಅನುಭವಿಸದವನ ಬಾಳು ಬಾಳಲ್ಲ, ಅದು ವ್ಯರ್ಥ. ಆದ್ದರಿಂದಲೆ ಪ್ರೇಮನಿಧಿಯಾದ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಜಗಜ್ಜನನಿಯೆಂಬ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಆರಾಧಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕಳ್ಳನಾಗಲಿ,

ಠಕ್ಕನಾಗಲಿ, ವಿದ್ವಾಂಸನಾಗಲಿ, ಮಹಾಪುರುಷನಾಗಲಿ, ಪಟು ಭಟನಾಗಲಿ, ಯಾರೇ ಆಗಲಿ ತಾಯಿಯ ಮುಂದೆ ಮಕ್ಕಳೇ ಹೊರತು ಕಳ್ಳನೂ ಅಲ್ಲ, ಠಕ್ಕನೂ ಅಲ್ಲ, ವಿದ್ವಾಂಸನೂ ಅಲ್ಲ, ಮಹಾಪುರುಷನೂ ಅಲ್ಲ, ಪಟುಭಟನೂ ಅಲ್ಲ. ಮಕ್ಕಳಿರಾ! ಹೆಚ್ಚೇನು? ತಾಯಿಗೂ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೂ ಯಾವ ಭೇದವೂ ಇಲ್ಲವೆಂದು ವೇದಗಳೇ ಸಾರುತ್ತಿವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನೀವು ಯಾರೊಡನೆ ಹೇಗೆ ಬೇಕಾದರೂ ವರ್ತಿಸಿ, ತಾಯಿಯೊಡನೆ ಮಾತ್ರ ಮಕ್ಕಳಾಗಿರಿ. ಹಾಗಿರುವುದರಿಂದ ನಿಮಗೆ ಇಹಪರಗಳೆರಡರಲ್ಲಿಯೂ ಕಲ್ಯಾಣವುಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ತಾಯಿಯ ಪ್ರೇಮವೇ ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರಾತ್ಮಗಳಿಗೆ ಜ್ಯೋತಿ, ಉತ್ಸಾಹ, ಆನಂದ, ಶಕ್ತಿ, ಮುಕ್ತಿ.

ಗೋಪಾಲ

ಗುರುಗಳೆ, ತಮ್ಮ ಉಪದೇಶವನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಎದೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ನನ್ನ ನಡತೆಯಲ್ಲಿ ತೋರಿಸುತ್ತೇನೆ. ತಮ್ಮ ಕೃಪೆ ನನಗಿರಲಿ.

ಗುರು

ಬಾಲಕರೆ, ಇಂದಿನ ಪಾಠವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ, ನಿಮಗೊಂದು ವಿಷಯ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ನಾಳೆ ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಿಶೇಷ ಕಾರ್ಯ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಿಮಗೆ ಮಂಗಳಕರವಾಗಲೆಂದು ನಿಮ್ಮಿಂದ ಗುರುದಕ್ಷಿಣೆ ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕೆಂದು ಬಯಸಿರುತ್ತೇನೆ. ನಿಮ್ಮ ನಿಮ್ಮ ಕೈಲಾದ ದಕ್ಷಿಣೆ ತಂದುಕೊಡಿ.

ಎಲ್ಲರೂ

(ಸಂತೋಷದಿಂದ)

ಆಗಲಿ, ಗುರುಗಳೆ.

ಗುರು

ಇನ್ನು ಇಂದಿನ ಪಾಠ ಪ್ರಾರಂಭಿಸೋಣ.

ಎಲ್ಲರೂ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಹರಿ ಶಿವ ಕಮಲಜ ರೂಪದಿ ತೋರುವ ಪರಮಾತ್ಮಗೆ ತಲೆಬಾಗುವೆವು
ಸತ್ಯರೂಪನಿಗೆ ನಿತ್ಯನಾದವಗೆ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಕೈಮುಗಿಯುವೆವು
ಜೀವಜಂತುಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಶಾಂತಿಸುಖವಾಗಲೆಂದು ನೆರೆ ಪಾಡುವೆವು
ಸತ್ಯ ಧರ್ಮಗಳು ಹೆಚ್ಚೆ ಭೂಮಿಯೊಳು ನಿಚ್ಚ ನಾವುಗಳು ಬೇಡುವೆವು.

5

ನೋಟ ಆರು

ಗೋಪಾಲನ ತಾಯಿಯ ಗುಡಿಸಲು. ತಾಯಿ ಚರಕದ ಮುಂದೆ ಕುಳಿತಿದ್ದಾಳೆ. ಗೋಪಾಲನು ಶಾಲೆಯಿಂದ ಬರುತ್ತಾನೆ.

ತಾಯಿ

ಬಂದೆಯಾ, ಮಗು. ಬಾ, ಕುಳಿತುಕೊ.

ಗೋಪಾಲನು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

ಇಂದು ನಿಮ್ಮಣ್ಣನಿಗೆ ತಿಂಡಿ ಕೊಟ್ಟೆಯಾ ?

ಗೋಪಾಲ

ಹೌದಮ್ಮಾ, ಕೊಟ್ಟೆ.

ತಾಯಿ

ಅವನು ಹೇಗಿದ್ದ, ಮಗು ?

ಗೋಪಾಲ

(ದೇವರ ಗೂಡನ್ನು ತೋರಿಸಿ)

ನಮ್ಮ ಈ ವೇಣುಗೋಪಾಲನ ಹಾಗೆಯೇ ಇದ್ದ. ಇದೇ ಹೂವಿನ ಹಾರ ಅವನ ಕೊರಳಲ್ಲಿತ್ತು. ಇದೇ ನವಿಲುಗರಿ, ಇದೇ ಉಡುಪು, ಇವನೇ ಅವನು.

ತಾಯಿ

ಮಗು, ಅವನು ನಿನ್ನೊಡನೆ ಏನು ಮಾತನಾಡಿದ ?

ಗೋಪಾಲ

ಏನೇನೊ ಮಾತಾಡಿದನಮ್ಮ. ನಾನು ಕೊಳಲೂದು ಎಂದೆ. ಅವನು ಊದಿದ. ಎಷ್ಟು ಇಂಪಾಗಿತ್ತಮ್ಮ! ಕೊಳಲೂದುತ್ತ ನನ್ನನ್ನು ಎಲ್ಲಿಗೋ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದ.

ತಾಯಿ

(ಕಾತರಳಾಗಿ)

ಎಲ್ಲಿಗೆ?

ಗೋಪಾಲ

ಅದು ಯಾವ ದೇಶವೋ ನನಗೆ ತಿಳಿಯದು. ಅಲ್ಲಿ ಹರಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಒಂದು ಹೊಳೆ ನಿಂತು ಗಾನವನ್ನಾಲಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ದನಗಳೂ ಹಾಗೆಯೇ. ಕಲ್ಲು ಮರಗಳು ಕುಣಿದಾಡಿಬಿಟ್ಟುವು. ಜಿಂಕೆಗಳ ಗುಂಪೊಂದು ಅಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಕೊಳಲನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿಯ ಬನಗಳು ಏನು ರಮಣೀಯವಾದವುಗಳಮ್ಮಾ! ಗೊಂಚಲು ಗೊಂಚಲಾಗಿ ಹಣ್ಣು ಹೂಗಳು ಜೋಲಾಡುತ್ತಿದ್ದುವು. ಮಕರಂದವನ್ನು ಹೀರಲೆಂದು ಹಾರಾಡುತ್ತಿದ್ದ ತುಂಬಿಗಳ ಝೇಂಕಾರವಂತೂ ಆ ಬನದಲ್ಲೆಲ್ಲ ತುಂಬಿಹೋಗಿತ್ತು. ಏನಮ್ಮ: ಬಣ್ಣಬಣ್ಣದ ಹಕ್ಕಿಗಳು! ತರತರದ ಮಧುರಗಾನ! ಮಲಯದೆಲರು ತಳಿರ ನಡುವೆ ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ ಸುಳಿಸುಳಿದು ನಲಿದಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಹಸುರಂತೂ ಮೃದುವಾದ ಹಾಸಗೆಯಂತೆ ಹಬ್ಬಿಕೊಂಡು ಮುಗುಳು ನಗೆಯನ್ನು ಹೊರಸೂಸುತ್ತಿತ್ತು. ಅಮ್ಮ, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಬಣ್ಣದ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನುಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬಣ್ಣದ ಹೂಗಳನ್ನು ಮುಡಿದುಕೊಂಡು ಸಡಗರದಿಂದ ತಿರುಗಾಡುವ, ಓಡುವ, ಹಾಡುವ ದಿವ್ಯಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನೂ ನೋಡಿದೆ! ಅಮ್ಮ, ಅಲ್ಲಿಂದ ಬರುವುದಕ್ಕೇ ನನಗೆ ಮನಸ್ಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ನನ್ನಣ್ಣ ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಬಂದ.

ತಾಯಿ

(ಸ್ವಗತ)

ಪರಮಾತ್ಮ, ಕಾಲದೇಶಗಳನ್ನು ಮೀರಿರುವ ನಿನ್ನ ವೇಣು ನಾದದ ಮೈಮೆ, ಆನಂದ, ರಹಸ್ಯ ಇವುಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವವರೇ ಧನ್ಯರು. ನನ್ನ ಗೋಪಾಲ, ನನ್ನ ಗೋಪಾಲನಿಗೆ ಅದನ್ನು ತೋರಿಸಿದ ನಿನ್ನನ್ನು ನಾನೆಷ್ಟು ಕೊಂಡಾಡಲಿ !

(ವೇಣುಗೋಪಾಲನ ವಿಗ್ರಹವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ)

....ಆಹಾ ! ಬೃಂದಾವನ ! ಯಮುನಾ ನದಿ !! ಗೋಪಿಯರು !!! ಭಗವಂತ !

ತನ್ನ ಗೋಪಾಲನನ್ನು ಮುದ್ದಿಸುತ್ತಾಳೆ.

ಗೋಪಾಲ

ಅಮ್ಮ, ನಾಳೆ ನಮ್ಮ ಗುರುಗಳ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಏನೊ ವಿಶೇಷವಂತೆ. ಎಲ್ಲರೂ ಗುರುದಕ್ಷಿಣೆ ತಂದುಕೊಟ್ಟು ಆಶೀರ್ವಾದ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ನನಗೂ ಏನಾದರೂ ಕೊಡಮ್ಮ, ಗುರುದಕ್ಷಿಣೆಗಾಗಿ.

ತಾಯಿ

ಆಗಲಿ, ಮಗು, ಗುರುಗಳ ಆಶೀರ್ವಾದ ಪರಮಾತ್ಮನ ಆಶೀರ್ವಾದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಕಡಮೆಯಾದುದಲ್ಲ. ಅವರ ಕೃಪೆ ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ಇರಬೇಕು. ಗುರುವೇ ಬ್ರಹ್ಮ, ಗುರುವೇ ವಿಷ್ಣು, ಗುರುವೇ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಪರಮೇಶ್ವರ ಎಂದು ಮಹಾತ್ಮರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಗುರುವನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪೂಜಿಸು, ದೇವರು ಮೆಚ್ಚುತ್ತಾನೆ.

ಗೋಪಾಲ

ಏನು ಗುರುದಕ್ಷಿಣೆ ಕೊಡಲಮ್ಮ ?

ತಾಯಿ

ನಾನೇನು ಕೊಡಲಿ, ಮಗು ? ನಿನ್ನಣ್ಣನನ್ನೇ ಕೇಳು, ನಾಳೆ ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗುವಾಗ. ಅವನೇ ಏನನ್ನಾದರೂ ಕೊಟ್ಟಾನು.

ಗೋಪಾಲ

ಹೌದಮ್ಮ, ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

ತಾಯಿ

ಗೋಪಾಲ, ನಿನ್ನಣ್ಣನನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ಮರೆಯಬೇಡ. ಅವನ ಮೇಲೆ ನಿನ್ನ ಪ್ರೀತಿ ನಿರಂತರವಾಗಿರಲಿ. ನಿನಗೇನು ಬೇಕಾದರೂ ಅವನನ್ನೇ ಕೇಳು. ನಿನಗೇನು ಕಷ್ಟ ಬಂದರೂ ಅವನಿಗೆ ಹೇಳು.

ಗೋಪಾಲ

ಅಮ್ಮಾ, ನನ್ನಣ್ಣನನ್ನು ನೀನೂ ನೋಡುವೆಯಂತೆ, ನಾಳೆ ನನ್ನೊಡನೆ ಬಾ. ಪಾಪ! ಅವನಿಗೆ ದನಕಾಯುವ ಕೆಲಸ. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರಲು ಸಮಯವಿಲ್ಲನಂತೆ.

ತಾಯಿ

ಬೇಡ, ಕಂದ. ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡಿದರೇ ಸಾಕು, ಅವನನ್ನು ನೋಡಿದ ಹಾಗೆಯೆ. ನನ್ನ ಪಾಲಿಗೆ ನೀನೇ ಅವನು, ಅವನೇ ನೀನು.

ನೋಟ ಏಳು

ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಗೋಪಾಲನೂ ಬನದ ಗೋಪಾಲನೂ ಮಾತನಾಡುತ್ತ ಕುಳಿತಿದ್ದಾರೆ.

ಗೋಪಾಲ

ಅಣ್ಣಾ, ಇಂದು ಗುರುದಕ್ಷಿಣೆ ಕೊಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅಮ್ಮನನ್ನು ಕೇಳಿದೆ. ನಿನ್ನನ್ನೇ ಕೇಳು ಅಂದಳು. ಏನಾದರೂ ಕೊಡಣ್ಣ.

ಬನದ ಗೋಪಾಲ

ತಮ್ಮ, ನಾನೇನು ಐಶ್ವರ್ಯವಂತನಲ್ಲ. ದನಕಾಯುವ ಬಡ ಹುಡುಗ. ಸ್ವಲ್ಪ ಮೊಸರನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ತೆಗೆದುಕೊಂಡುಹೋಗು.

ಗೋಪಾಲ

ಆಗಲಿ, ನೀನೇನು ಕೊಡುವೆಯೋ, ಅದೇ ಸಾಕು.

ಬನದ ಗೋಪಾಲ

ಏನಾದರೂ ಪಾತ್ರೆ ತಂದಿದ್ದೀಯಾ ?

ಗೋಪಾಲ

ಇಲ್ಲ.

ಬನದ ಗೋಪಾಲ

ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಯಾವ ಲೋಹದ ಪಾತ್ರೆಯೂ ಇಲ್ಲ. ಕುಡಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟರೆ ಆಗಬಹುದೆ ?

ಗೋಪಾಲ

ಆಗಲಿ, ಅದಕ್ಕೇನು? ಮೊಸರು ಮಣ್ಣಿನ ಕುಡಿಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೇನು, ಹೊನ್ನಿನ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೇನು?

ಬನದ ಗೋಪಾಲ

ಹಾಗಾದರೆ, ಇಲ್ಲಿಯೆ ನಿಂತಿರು. ಓಡಿಹೋಗಿ ತರುತ್ತೇನೆ.

ಓಡಿಹೋಗಿ ತಂದು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ.

ಇನ್ನು ನೀನು ಹೋಗು.

ಇಬ್ಬರೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಡೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ.

ನೋಟ ಎಂಟು

ಹಳ್ಳಿಯ ಮಠದ ಹುಡುಗರೆಲ್ಲರೂ ಗುರುದಕ್ಷಿಣೆ ಹಿಡಿದು ನಿಂತಿದ್ದಾರೆ. ಎಲ್ಲರೂ ಬಹು ಬೆಲೆಯುಳ್ಳ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ತಂದಿದ್ದಾರೆ. ಗೋಪಾಲನೂ ತನ್ನ ಕುಡಿಕೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ದೂರದಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದಾನೆ.

ರಾಮಚಂದ್ರ

ಕಿಟ್ಟಾ, ನೀನೇನು ತಂದಿರುವೆ?

ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ

ನಾನೊಂದು ರತ್ನ, ಒಂದು ಧೋತಿ, ಒಂದು ಬೆಳ್ಳಿಯ ತಟ್ಟೆ! ನೀನೇನು ತಂದಿರುವೆ?

ರಾಮಚಂದ್ರ

(ತೋರಿಸುತ್ತಾ)

ಮುಗುಟ, ಹಣ್ಣು, ಚಿನ್ನದ ತಟ್ಟೆ.

ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ

(ಮಾಧವನ ಕಡೆ ನೋಡಿ)

ನೀನು?

ಮಾಧವ

(ತೋರಿಸಿ)

ಚಿನ್ನದ ನಾಣ್ಯಗಳು, ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ, ಬೆತ್ತದಿಂದ ಹೆಣೆದ ತಟ್ಟೆ. ನೀನೋ, ನಾಣೀ?

ನಾರಾಯಣ

ನಾನೊಂದು ಬಾಳೆಯ ಗೊನೆ, ಒಂದು ಜರತಾರಿ ಪಂಚೆ.

ರಾಮಚಂದ್ರ

ಗೋಪಾಲನೆಲ್ಲಿ ?

(ನೋಡಿ)

ನೀನೇನು ತಂದಿದ್ದೀಯೋ ?

ಗೋಪಾಲ ತೋರಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಮಾಧವ

ಓಹೋ ಮಣ್ಣಿನ ಕುಡಿಕೆ !

ಎಲ್ಲರೂ ನಗುತ್ತಾರೆ.

ಗೋಪಾಲ

ತುಂಬಾ ಮೊಸರಿದೆ, ನಮ್ಮಣ್ಣ ಕೊಟ್ಟದ್ದು.

ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ

ಗುರುಗಳೇನೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಾರು, ಮಣ್ಣಿನ ಕುಡಿಕೆ ಕೊಟ್ಟರೆ ? ಬೇರೇನೂ ಇರಲಿಲ್ಲವೆ ?

ಗೋಪಾಲ

ಅಮ್ಮ 'ಏನೂ ಇಲ್ಲ, ನಾವು ಬಡವರು' ಎಂದಳು. ಅದಕ್ಕೆ ನನ್ನಣ್ಣನ್ನ ಕೇಳಿದೆ. ಅವನು ಇದನ್ನು ಕೊಟ್ಟ. ಗುರುಗಳಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ—ನಾವು ಬಡವರು ಎಂದು.

ನಾರಾಯಣ

ಹೋಗಲಿ ಬಿಡಿ, ಪಾಪ !

ಗುರುಗಳು ಬಂದು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಾಗಿ ತಾವು ತಂದ ಗುರುದಕ್ಷಿಣೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಗುರುಗಳು ಆಶೀರ್ವದಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅನಂತರ ದೂರದಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದ ಗೋಪಾಲನನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾರೆ.

ಗುರು

ಗೋಪಾಲ, ಅದೇಕೆ ದೂರ ನಿಂತಿದ್ದೀಯೊ ? ಬಾ, ಏನು ತಂದಿದ್ದೀಯ, ಕೊಡು.

ಬಾಲಕರು ನಗುತ್ತಾರೆ.

ನಗುವುದೇಕೆ ಮಕ್ಕಳಿರಾ ? ಗುರುಗಳಿಗೆ ಪ್ರೇಮದಿಂದ, ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಏನು ಕೊಟ್ಟರೂ ಅದು ಮಹತ್ತಾದ್ದೆ. ನನಗೆ ಬೇಕಾಗಿರುವುದು ದಕ್ಷಿಣೆಯ ಬೆಲೆಯಲ್ಲ, ಅದನ್ನು ಕೊಡುವವನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿನ ಭಕ್ತಿ. ಬಾ, ಗೋಪಾಲ, ನೀನು ತಂದಿರುವುದನ್ನು ಕೊಡು, ನಾಚಿಕೆಯೇಕೆ ?

ಗೋಪಾಲನು ಕುಡಿಕೆಯನ್ನಿಟ್ಟು ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಗುರುಗಳು ಆಶೀರ್ವಾದ ಮಾಡಿ ಮೊಸರನ್ನು ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಪಾತ್ರೆಗೆ ಹೊಯ್ದು ಕುಡಿಕೆಯನ್ನು ಕೆಳಗಿಡುತ್ತಾರೆ.

ರಾಮಚಂದ್ರ

ಇದೇನು, ಗುರುಗಳೆ ! ಮೊಸರೆಲ್ಲಾ ಕುಡಿಕೆಯಲ್ಲಿಯೆ ಇದೆ ಯಲ್ಲ ! ಬಹಳ ಗಟ್ಟಿಯಾದ ಮೊಸರಿರಬೇಕು.

ಗುರುಗಳು ನೋಡಿ ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ಅದನ್ನು ತೆಗೆದು ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ಗುರು

ಇದೇನು ಕೌತುಕ ! ಮೊಸರನ್ನು ಪಾತ್ರೆಗೆ ಹೊಯ್ದಿದ್ದೇನೆ ! ಆದರೂ ತುಂಬಾ ಇದೆ.

ಮತ್ತೆ ಹೊಯ್ಯುತ್ತಾರೆ.

ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ

ಮತ್ತೂ ತುಂಬಾ ಇದೆ, ನೋಡಿ ಗುರುಗಳೆ !

ಗುರುಗಳು ಬೆರಗಾಗಿ ಅದನ್ನೂ ಹೊಯ್ಯುತ್ತಾರೆ.

ನಾರಾಯಣ

ಇದೇನಾಶ್ಚರ್ಯ! ಗೋಪಾಲ, ಇದನ್ನು ನಿನಗೆ ಯಾರು ಕೊಟ್ಟರು ?

ಗೋಪಾಲ

ಕಾಡಿನಲ್ಲಿರುವ ನನ್ನಣ್ಣ ಗೋಪಾಲ.

ಗುರುಗಳೆದ್ದು ಗೋಪಾಲನನ್ನು ಮುದ್ದಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಗುರು

ಗೋಪಾಲ, ನನಗೆ ಅವನನ್ನು ತೋರಿಸುವೆಯ ? ಅವನನ್ನು ತೋರಿಸಿ ನನ್ನನ್ನು ಧನ್ಯನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡು.

ಗೋಪಾಲನೂ ಗುರುಗಳೂ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ.

ರಾಮಚಂದ್ರ

ಇದೇನಾಶ್ಚರ್ಯವೋ! ಎಷ್ಟು ಚೆಲ್ಲಿದರೂ ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ, ಕುಡಿಕೆ ?

ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ

ಗೋಪಾಲನ ಪುಣ್ಯವೇ ಪುಣ್ಯ.

ಮಾಧವ

ಅವನಣ್ಣ ಇನ್ನಾರು ಅಲ್ಲ ಕಣೋ! ಅವನಮ್ಮ ಪೂಜಿಸುವ ವೇಣುಗೋಪಾಲನೇ ಇರಬೇಕು. ಬನ್ನಿ, ನಾವೂ ಓಡಿ ಹೋಗಿ ನೋಡೋಣ.

ನಾರಾಯಣ

ನಮಗೂ ಆ ಪುಣ್ಯ ಲಭಿಸಿದರೆ ಸಾಕು!

ಎಲ್ಲರೂ ಓಡುತ್ತಾರೆ.

4

ನೋಟ ಒಂಬತ್ತು

ಕಾಡು, ಗೋಪಾಲನ ಕೈ ಹಿಡಿದು ಗುರುಗಳು ಬರುತ್ತಾರೆ.

ಗುರು

ಗೋಪಾಲ, ನಿನ್ನ ಭಾಗ್ಯಕೆ ಎಣೆಯಿಲ್ಲ. ದಿನವೂ ನಿನಗವನು ಕಾಣುವನೆ ?

ಗೋಪಾಲ

ಹೌದು, ಗುರುಗಳೆ, ದಿನವೂ ನಾನು ನನ್ನಣ್ಣನೊಡನೆ ಮಾತಾಡುತ್ತೇನೆ, ಆಟವಾಡುತ್ತೇನೆ. ಅವನು ಕೊಳಲೂದುವುದನ್ನೂ ಕೇಳುತ್ತೇನೆ.

ಗುರು

ಎಲ್ಲಿ, ಇದೇ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿಯೆ ?

ಗೋಪಾಲ

ಹೌದು, ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ, ತಾಳಿ. "ಅಣ್ಣಾ, ಅಣ್ಣಾ, ಗೋಪಾಲಣ್ಣಾ."

ಉತ್ತರವಿಲ್ಲ.

ಗುರು

ಏನೋ, ಉತ್ತರವೇ ಇಲ್ಲ.

ಗೋಪಾಲ

ಅಣ್ಣಾ, ಗೋಪಾಲಣ್ಣಾ, ನಮ್ಮ ಗುರುಗಳು ಬಂದಿದ್ದಾರೆಯೋ ಬಾರೋ.

(ಸ್ವಲ್ಪ ಆಲಿಸಿ)

ಅಣ್ಣಾ, ಏ ಅಣ್ಣಾ !

ಗುರು

ಏನು ಗೋಪಾಲ, ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಬರುತ್ತಿದ್ದನೆ ?

ಗೋಪಾಲ

ಹೌದು, ಗುರುಗಳೆ, ನಾನು ಸುಳ್ಳು ಹೇಳುತ್ತೇನೆಯೆ ? ನೋಡಿ ಇದೇ ಹಾಸುಗಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ ಎಷ್ಟೋ ಸಲ ಇಬ್ಬರೂ ಕುಳಿತು ಹರಟೆ ಯಾಡಿದ್ದೇವೆ. ಸ್ವಲ್ಪ ತಾಳಿ, ಅವನೇನೋ ಕೆಲಸದ ಮೇಲಿರ ಬಹುದು. ನುತ್ತೆ ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ. “ಅಣ್ಣಾ, ಅಣ್ಣಾ, ಏ ಗೋಪಾ ಲಣ್ಣಾ !”

(ನಿರುತ್ತರ. ಗೋಪಾಲನು ದುಃಖದಿಂದ)

ಏ ಅಣ್ಣಾ, ಬಾರೋ, ಗುರುಗಳೂ ಬಂದಿದ್ದಾರೊ. ನೀನು ಬಾರ ದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಸುಳ್ಳು ಹೇಳುತ್ತೇನೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೋ, ಬಾರೋ.

ಬನದ ಗೋಪಾಲ

(ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ)

ಏನು, ಗೋಪಾಲ ?

ಗೋಪಾಲ

ಕೇಳಿಸಿತೆ, ಗುರುಗಳೆ ?

ಗುರು

ಹೌದು, ಅವನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವಂತೆ ಹೇಳಪ್ಪ. ನಾನೂ ನೋಡಬೇಕು.

ಗೋಪಾಲ

ಅಣ್ಣಾ, ಗುರುಗಳು ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡಬೇಕಂತೆ. ಇಲ್ಲಿ, ಬಾ'ಣ್ಣ.

ಬನದ ಗೋಪಾಲ

(ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ)

ತಮ್ಮಾ, ಗೋಪಾಲ, ನಿನ್ನ ತಾಯಿಯ ಭಕ್ತಿ, ನಿನ್ನೊಲ್ಮೆ ಇವುಗಳಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ನಿನಗೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು ನಿನ್ನೊಡನೆ ಆಟವಾಡುತ್ತೇನೆ. ನಿಮ್ಮ ಗುರುಗಳಿಗೆ ಹೇಳು: ನನ್ನನ್ನು ನೋಡುವ ಕಾಲ ಅವರಿಗಿನ್ನೂ ಬಂದಿಲ್ಲ. ಅವರಿನ್ನೂ ಬಹುಕಾಲ ಕಾಯಬೇಕು.

ಗೋಪಾಲನು ಕಂಬನಿ ತುಂಬಿ ಗುರುಗಳ ಕಡೆ ನೋಡುತ್ತಾನೆ. ಗುರುಗಳು ಅವನನ್ನು ಮುದ್ದಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಗುರು

ಕಂದ, ಗೋಪಾಲ, ನೀನೆ ಧನ್ಯ! ನಿನ್ನನ್ನು ಪಡೆದ ಮಾತೆಯೆ ಪವಿತ್ರಳು; ನಿನ್ನ ಸಂಗ ಲಭಿಸಿದ ನಾನೇ ಪುಣ್ಯವಂತ. ನಿನ್ನಣ್ಣನನ್ನು ನಾನಿನ್ನು ನೋಡುವುದೇಕೆ? ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡಿದೆನಲ್ಲಾ ಅಷ್ಟೇ ಸಾಕು. ಯಾವ ಜನ್ಮದ ಪುಣ್ಯ ಫಲವೋ ಇದು? ಭಕ್ತನಿಗೂ ಭಗವಂತನಿಗೂ ಭೇದವಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಪಾಲಿಗೆ ನೀನೇ ಅವನು!

ಹುಡುಗರೆಲ್ಲಾ ಓಡಿಬರುತ್ತಾರೆ.

ಮಕ್ಕಳಿರಾ, ವೇಣುಗೋಪಾಲನ ಒಡನಾಡಿಯಾದ ಈ ಗೋಪಾಲನನ್ನು ನೋಡುವ ನಾವೇ ಧನ್ಯರು. ಬನ್ನಿ, ಎಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸೋಣ.

ಎಲ್ಲರೂ ಹಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಜಯತು ಜಯ ಜಗದಂತರಾತ್ಮನಿಗೆ ಜಯತು ಜಯತು
ಜಯತು ಜಯ ಚೈತನ್ಯವಾರಿಧಿಗೆ ಜಯತು ಜಯತು
ಜಯತು ಜಯ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದನಿಗೆ ಜಯತು ಜಯತು
ಜಯತು ಜಯ ಪರಮ ಕರುಣಾನಿಧಿಗೆ ಜಯತು ಜಯತು
ಜಯತು ಜಯ ಭಕ್ತಸುರಭೂಜನಿಗೆ ಜಯತು ಜಯತು
ಜಯತು ಜಯ ಶ್ರೀ ರಾಮಕೃಷ್ಣರಿಗೆ ಜಯತು ಜಯತು.

4

೨೯. ಜಲಗಾರ (ನಾಟಕ) ... ೧.೫೦
೩೦. ಹಾಳೂರು (ಕವಿತೆ) ... ೧.೦೦
೩೧. ಶೂದ್ರ ತಪಸ್ವಿ (ನಾಟಕ) ... —
೩೨. ಕಲಾಸುಂದ
೩೩. ರಸೋ ವೈ
ಕಾ
೩೪. ಪಾಂಚಜ
೩೫. ನಿರಂಕುಶ
೩೬. ಕೃತ್ತಿಕೆ (
೩೭. ನನ್ನ ದೇ
೩೮. ಚಂದ್ರಹಾ
೩೯. ಅನಿಕೇತ
೪೦. ಜೇನಾಗು
೪೧. ಕಿಂಕಿಣಿ
೪೨. ಪಕ್ಷಿ ನ
೪೩. ಷೋಡಶಿ
೪೪. ಅನುತ್ತರ
೪೫. ಬಲಿದಾನ
೪೬. ಮೋಡಣ್ಣ
೪೭. ಮಂತ್ರಾ
೪೮. ನನ್ನ ಮ
೪೯. ಮರಿ ವಿ
೫೦. ಮೇಘಪು
೫೧. ಮಲೆಗಳ
೫೨. ಶಿಶುಗೀತ
೫೩. ಕುಟೀಚ
೫೪. ಪ್ರೇತ_ಕ
೫೫. ಕದರಡಕೆ
೫೬. ಅಮಲನ
೫೭. ಸ್ವಾಮಿ ವಿ
೫೮. ಇತ್ಯಾದಿ ... —
೫೯. ಮನುಜಮತ_ವಿಶ್ವಪಥ (ಭಾಷಣ, ಲೇಖನ) ... ೮.೦೦